

**UCHWAŁA NR XXXI/29/2021
RADY MIASTA WŁOCŁAWEK
z dnia 30 marca 2021 r.**

**w sprawie przyjęcia Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących
przemoc w rodzinie dla miasta Włocławek na lata 2021 – 2025**

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218, 956) oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie dla miasta Włocławek na lata 2021 – 2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Włocławek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Włocławek.

Przewodniczący
Rady Miasta

Stanisław Wawrzonkoski
Stanisław Wawrzonkoski

Załącznik
do Uchwały Nr XXXI/29/2021
Rady Miasta Włocławek
z dnia 30 marca 2021 r.

**PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
DLA MIASTA WŁOCŁAWEK
NA LATA 2021-2025**

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Włocławek, grudzień 2020 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Diagnoza Społeczna.....	3
II. Założenia programowe.....	9
III. Cele, zawartość, podstawowe treści edukacyjne i zakładane rezultaty programu.....	10
1. Cele programu.....	10
2. Zawartość programu.....	11
3. Podstawowe treści edukacyjne.....	12
4. Zakładane rezultaty.....	12
IV. Realizacja programu.....	13
1. Czas realizacji programu.....	13
2. Sposób realizacji programu.....	13
3. Adresaci programu oraz warunki naboru uczestników programu.....	13
4. Warunki uczestnictwa w programie.....	14
5. Realizator programu, osoby realizujące program.....	15
6. Miejsce realizacji programu.....	16
7. Partnerzy programu.....	16
V. Źródła finansowania programu.....	16
VI. Monitoring i ewaluacja.....	17
VII. Zagrożenia w realizacji programu korekcyjno - edukacyjnego.....	17

Wstęp

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. O Przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz.218) wskazuje, iż do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

Program stanowi element całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełnienie różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie. Ukierunkowany jest na eliminację zachowań przemocowych u osób stosujących przemoc, poznanie alternatywnych dla przemocy zachowań, uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy oraz zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy. Ponadto celem programu jest upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy osobom stosującym przemoc w rodzinie. Jego rezultatem powinna być redukcja ryzyka kontynuowania stosowania przez te osoby przemocy oraz zwiększenie ich współżycia w rodzinie i społeczeństwie.

Formy organizacji i realizacji oraz zawartość programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinny przyjmować, jako najwyższy priorytet zasadę ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc - w żadnym przypadku nie powinno się akceptować sytuacji i zachowań, które mogłyby akcentować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną.

I. Diagnoza społeczna

Przemoc w rodzinie jest tym rodzajem przemocy w stosunku do osób bliskich, której ujawnienie jest wyjątkowo trudne. Przemoc kierowana jest głównie ku osobom zależnym i określona jest jako zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań o charakterze fizycznym, seksualnym i emocjonalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerenności, podporządkowanie jej myśli i działań żądaniom i potrzebom sprawcy.

Problem przemocy domowej występuje we wszystkich społeczeństwach i kręgach kulturowych. Osoby doświadczające krzywdzenia skrzętnie ukrywają swój problem. Wiele ofiar doznaje przemocy latami, skrywając rozmiar doznawanej krzywdy. Konsekwencją tej sytuacji jest charakterystyczna dla osób doznających przemocy niska samoocena, bierne strategie radzenia sobie

ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania się, liczne dolegliwości somatyczne. Spojrzenie na przemoc w rodzinie z różnych perspektyw daje obraz jak niebezpieczne jest to zjawisko.

Przemoc w rodzinie w perspektywie prawnej – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218) określa przemoc jako: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin (którymi w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. są: małżonkowie, wstępni, zstępni, rodzeństwo, powinowaci w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonkowie, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie w perspektywie psychologicznej - to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. O przemocy zatem powiemy wówczas, gdy wystąpią cztery następujące przesłanki:

1. Intencjonalność działania - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, bez względu na jej potrzeby.
2. nierównomierne siły - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy. Jest to klucz w definicji przemocy, odróżniający agresję od przemocy. Przewaga sił może występować na różnych poziomach np. fizycznym, psychicznym, ekonomicznym, społecznym, prawnym. Dziecko jest osobą w stosunku do której występuje przewaga sił w każdej w/w kategorii.
3. naruszane są prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary, m.in. do nietykalności fizycznej, godności, szacunku.
4. powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Mogą być one wymierne, bądź nie, natychmiastowe, bądź odroczone w czasie. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Tabela 1. Rodzaje i znamiona przemocy

FORMA PRZEMOCY	ZACHOWANIA I ZNAMIONA
FIZYCZNA	Popychanie, poszturchiwanie, szczypanie, klapsy, policzkowanie, uderzanie, rzucanie przedmiotami, obezwładnianie, kopanie, gryzienie, drapanie, ciągnięcie za włosy, wykręcanie rąk, duszenie, przypalanie, topienie, trucie, zamykanie, głodzenie, wyrzucanie z domu, narażenie na wyziębienie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, narażenie na niebezpieczeństwo, nieudzielenie pomocy.
PSYCHICZNA	Nieuchwytnie formy, nie zostawiające widocznych śladów, powodujące pogorszenie funkcjonowania w skutek obniżenia możliwości intelektualnych i psychicznych w wyniku doznawania, np.: poniżanie, upokarzanie, wyzywanie, odrzucenie, izolowanie, narzucanie własnych sądów, ograniczanie snu, pożywienia, wrzeszczenie, głośnie wyzwiska, oczernianie, wyszydzanie.
SEKSUALNA	Wymuszanie zachowań wbrew woli w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych stosującego przemoc, np.: gwałt, stosunek analny, oralny, filmowanie, fotografowanie podczas aktywności seksualnej, rozbieranie z użyciem siły, zmuszanie do oglądania pornografii, używanie przedmiotów, groźby, szantaż.
ZANIEDBANIE	Niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby zależnej, np.: niedożywienie, pozbawienie opieki (również medycznej), ignorowanie potrzeb materialnych, obojętność, lekceważenie emocjonalne, nieokazywanie uczuć, niezaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych, brak prawidłowej stymulacji poznawczej w rozwoju dziecka, porzucenie dziecka.

Źródło: opracowanie własne na podstawie literatury

Cechami charakterystycznymi, które zwiększają ryzyko krzywdzenia żon i dzieci są¹: niski poziom asertywności, gorsza samoocena, słabo rozwinięte umiejętności społeczne. Mężczyźni niepewni siebie często przejawiają zachowania agresywne i brutalne; to osoby mające poczucie niższości, nieudolności, opuszczenia, z problemami osobowościowymi i psychologicznymi, nadużywające alkoholu i narkotyków, nadmiernie impulsywne, z zaburzeniami funkcji poznawczych, niewłaściwie reagujące na stres, mające antyspołeczne wzorce zachowań i doświadczenia z przemocą w przeszłości.

Analizując zachowania sprawców przemocy w relacji z osobami pomagającymi rodzinie, można zaobserwować podejmowanie przez nich prób przekonania, że przemoc to wypadek, zbieg

¹ E. Chmurska, *Sprawcy przemocy wobec bliskich: próba charakterystyki*, [w:] Niebieska Linia 2/61/2009

nieszczęśliwych okoliczności i wydarzeń, że to nie była jego wina. Zdarza się bagatelizowanie sytuacji i skutków przemocy, czy też przedstawianie swojego zachowania jako uzasadnionego wymierzania zasłużonej kary, a także odwoływanie się do wyższych racji, np. troski o dom, rodzinę, „porządne” wychowanie.

Stosowanie przemocy jest sprawowaniem kontroli². Niezależnie od formy, ze swej istoty, przemoc ma na celu psychiczne ubezwłasnowolnienie i uzależnienie od sprawcy (sprawowanie kontroli, wykorzystywanie oddziaływania psychologicznego, powstawanie szkód psychologicznych). Przewagę psychiczną oddziaływania przemocowego sprawca uzyskuje stopniowo. Najpierw są to zachowania na granicy dopuszczalności społecznej, później zachowania agresywne fizycznie; gdy napotyka na opór, łamie go kolejnymi aktami agresji wywołującymi cierpienie i ból. Jednym z uwarunkowań przemocy są wzorce kulturowe „silnego mężczyzny” i „słabej kobiety”, które zaczynają wpływać na kształtowanie osobowości już we wczesnym dzieciństwie. W życiu społecznym istnieje potrzeba „silnego mężczyzny”, natomiast nie każdy potrafi zbudować swoją pozycję w sposób konstruktywny; wówczas może uciekać się do stosowania przemocy: budzenie strachu jest substytutem poczucia ważności. W warunkach przyzwolenia lub bezradności otoczenia społecznego, te zachowania zaczynają dominować. Innym uwarunkowaniem są predyspozycje biologiczne do słabszego kontrolowania swoich impulsów wynikające np. z okołoporodowych mikrouszkodzeń układu nerwowego. Wpływ na „budowanie” sprawcy wywierają także doświadczenia z okresu dojrzewania oparte na zaburzeniach antysocjalnych: trudności wychowawcze, konflikty z kolegami, nauczycielami itp.

Program korekcyjno – edukacyjny skierowany jest przede wszystkim na zmianę zachowań sprawcy. Jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar przemocy zgłaszających się o pomoc. Osoby te oczekują szeroko pojętej ochrony, której istotnym elementem jest zmiana zachowań sprawców przemocy w rodzinie. Z jednej strony potrzebne są działania wzmacniające skuteczność ochrony ofiary przed sprawcami przemocy. Potrzebne są więc miejsca, w których ofiara otrzymuje pomoc bytową i potrzebni są ludzie, którzy dostarczą im wsparcia emocjonalnego; pomogą w zmianie życia i wzmocnieniu siebie, ułatwią rozwiązywanie problemów natury prawnej. Z drugiej strony ważne są działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Temu mają służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc, pełniące rolę pomocniczą.

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne ze względu na wiele czynników takich jak kulturowe czy społeczne, które utrudniają bądź wręcz uniemożliwiają ujawnienie

---

² J. Mellibruda, *Istotą przemocy jest sprawowanie kontroli*, [w:] Świat Problemów 2/2005

informacji o sytuacji rodziny na zewnątrz. Poniższe zestawienie zbiorcze Niebieskich Kart za lata 2016 – 2020 wskazuje na wzrost wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, na terenie miasta Włocławek a tym samym świadczy o konieczności podejmowania działań powstrzymujących sprawców

i prowadzących do zakończenia przemocy w rodzinie.

Tabela 2. Zestawienie zbiorcze „Niebieskie Karty” za lata 2016 – 2020*

ROK	OGÓLEM	MOPR	POLICJA	OŚWIATA	OCHRONA ZDROWIA	MKRPA
2016	386	61	314	9	2	0
2017	357	52	295	10	0	0
2018	395	53	330	11	1	0
2019	425	65	352	8	0	0
2020*	291	47	239	4	0	1

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie prowadzonych sprawozdań z zakresu procedury „Niebieskie Karty” na terenie miasta Włocławek - stan na 21.10.2020 r.

Dane z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za lata 2016 - 2017 wskazują, że liczba wniosków o przymusowe leczenie skierowanych do Sądu Rejonowego utrzymywała się na podobnym poziomie (2016 r. – 38, 2017 r. – 43). W pozostałych latach jest widoczny spadek, który wynika z faktu, że osoby wskazane o nadużywanie alkoholu dobrowolnie podejmowały leczenie odwykowe. Natomiast dane pozyskane z Prokuratury Rejonowej we Włocławku wskazują na wzrost liczby działań w latach 2016 – 2019 zmierzających do poprawy sytuacji ofiary przemocy w rodzinie poprzez izolowanie sprawcy przemocy od ofiary za pomocą tymczasowego aresztowania lub wydania zakazu zbliżania się do osoby poszkodowanej w związku z przemocą w rodzinie.

W sytuacji przemocy każda osoba może liczyć na specjalistyczną pomoc i interwencję. Na terenie Miasta pomoc w tym zakresie świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku oraz inne instytucje i organizacje:

1. **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Włocławek** ul. Ogniowa 8/10, tel. 54 423 23 00, e-mail sekretariat@mopr.wloclawek.pl

- a) Sekcja Specjalistycznej Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej ul. Żytnia 58, tel. 54 413 50 96, e-mail interwencja.kryzysowa@mopr.wloclawek.pl
- b) Osiedlowe Sekcje Pomocy Społecznej MOPR:
 Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej Nr 1 „Śródmieście”,
 ul. Ogniowa 8/10, tel. 54 423 23 65, e-mail ospssrodmiescie@mopr.wloclawek.pl
 Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej Nr 2 „Zazamcze”,
 ul. Wieniecka 42, tel. 54 411 19 60, e-mail ospszazamcze@mopr.wloclawek.pl
 Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej Nr 3 „Wschód”,
 ul. Żytnia 58, tel. 54 412 23 83, e-mail ospswschod@mopr.wloclawek.pl
 Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej Nr 4 „Południe”,
 ul. Kaliska 7, tel. 54 413 34 60 e-mail ospspoludnie@mopr.wloclawek.pl
 filia Michelin, ul. Kościelna 2, tel. 54 413 23 41
 e-mail michelin@mopr.wloclawek.pl
- c) Placówki wsparcia dziennego:
 Świetlica „Zachęta”, ul. Wieniecka 42, tel. 54 411 03 94;
 Świetlica „Zacisze”, ul. Zakręt 8, tel. 609 986 644;
 Świetlica „Zapiecek”, ul. 3 Maja 6, tel. 54 411 23 15;
 Świetlica „Zefir”, ul. Kaliska 7, tel. 54 411 62 61;
 Świetlica „Zorza”, Włocławek, ul. Żytnia 58, tel. 54 413 54 41
- d) Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
 ul. Żytnia 58, tel. 54 413 50 95 lub 668 025 026, e-mail sow@mopr.wloclawek.pl

2. Instytucje i organizacje społeczne:

- a) Caritas Diecezji Włocławskiej, ul. Wojska Polskiego 2, tel. 54 231 26 53 pomoc w zakresie zapewnienia schronienia, żywności, pomoc materialna, pomoc w wynajęciu mieszkania;
- b) Fundacja "Samotna Mama" Pałac Bursztynowy, ul. Okrężna 21, tel. 54 231 91 00 – w zakresie poradnictwa oraz pomocy finansowej;
- c) Polski Komitet Pomocy Społecznej, ul. Związków Zawodowych 18, tel. 54 232 10 96 - w zakresie poradnictwa oraz pomocy finansowej;
- d) Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, ul. Kaliska 1, tel. 54 411 99 86 - w zakresie edukacji;
- e) Fundacja „Dies Mei” dla osób pokrzywdzonych przestępstwem w tym będących ofiarami przemocy w rodzinie, ul. Kościuszki 26, tel. 663 584 259;
- f) Przychodnia Specjalistyczna „Multimed” – specjalistyczna pomoc psychologiczna, psychiatryczna, poradnia leczenia uzależnień, Włocławek ul. Piekarska 5, tel. 533 613 613;

- g) Miejski Zespół Opieki Zdrowotnej, Poradnia Terapii Uzależnień ul. Kaliska 104a, tel. 54 231 04 87

Prawo do ochrony ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie regulują w poniższe akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.), Rozdział drugi pt. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela”, który reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne, przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją;
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245).

II. Założenia programowe

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 2020, poz. 218, t.j.).

Niniejszy program opracowany został na podstawie Ramowego Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie przyjętego Uchwałą nr 3/31/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia programów: „Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie” i „Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, który zawiera:

1. Założenia do tworzenia niniejszego programu opierają się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocy domowej i prowadzą do stwierdzenia, że:
  - a) najważniejszym założeniem wszelkich działań podejmowanych wobec osoby stosującej przemoc powinno być uzyskanie bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy w rodzinie,
  - b) przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,

- c) przemoc domowa ma uwarunkowanie kulturowe – jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy ludzi. Jest zakorzeniona we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
  - d) stosowanie przemocy jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną,
  - e) przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużyciem siły i władzy oraz dąży do kontrolowania i zniewolenia osoby zależnej,
  - f) stosowanie przemocy nie może być usprawiedliwione stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
  - g) można się nauczyć niestosowania przemocy domowej.
2. Mając na uwadze powyższe założenia program opiera się na współczesnych rozwiązaniach uwzględniających podejście integracyjne, łączące wybrane elementy tradycyjnych modeli pracy ze sprawcami przemocy, do których należą:
- a) edukacja na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy,
  - b) promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
  - c) stosowanie procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
  - d) uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.
3. Spotkania dla sprawców przemocy w rodzinie nie mogą odbywać się w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

III. Cele, zawartość, podstawowe treści edukacyjne i zakładane rezultaty programu

1. Cele programu

Głównym celem działań programowych jest zatrzymanie i zakończenie przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe to:

1. Uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie, że jest odpowiedzialna za stosowanie przemocy;

2. Uświadomienie sprawcy, czym jest przemoc oraz uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich;
3. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy;
4. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
5. Zdobywanie umiejętności komunikowania się, konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
6. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
7. Zdobywanie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie;
8. Nabycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
9. Uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych;
10. Oddziaływanie edukacyjne w zakresie sprawowania skutecznej kontroli nad zachowaniami przemocowymi wobec partnerek.

2. Zawartość programu

Program będzie prowadzony w małych grupach, nie więcej niż 12 osobowych, łącznie minimum 60 godzin zegarowych, a przerwa pomiędzy kolejnymi zajęciami nie przekroczy jednego tygodnia. Zajęcia będą prowadzone w formie zajęć grupowych i spotkań indywidualnych. Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazje do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę sposobu myślenia i reagowania.

Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1) rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą,
- 2) edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele programu oraz specyfikę uczestników, przy czym przekazywanie wiedzy odbywa się w sposób aktywizujący uczestników, między innymi przez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń,
- 3) praca nad rozpoznawaniem i zmianą przekonań i postaw osobistych poprzez analizę sytuacji przedstawionych w programie oraz swoich własnych sytuacji życiowych,
- 4) ćwiczenie konstruktywnych form myślenia i reagowania w grupie.

3. Podstawowe treści edukacyjne

W trakcie zajęć grupowych poruszane będą poniższe aspekty funkcjonowania człowieka w otaczającym świecie:

- 1) społeczno-kulturalne źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej – mity i stereotypy;
- 2) definicja przemocy, jej rodzaje, formy, dynamika, aspekty prawne przemocy;
- 3) problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich;
- 4) planowanie i rozwijanie samokontroli;
- 5) komunikacja interpersonalna;
- 6) promocja pozytywnych standardów wartości i zachowań między innymi: szacunku, odpowiedzialności, bezpieczeństwa, wsparcia emocjonalnego, szczerości, zaufania, dzielenia obowiązków, wspólnego decydowania, okazywanie uczuć, potrzeb, negocjacji i rozwiązywania konfliktów bez przemocy;
- 7) alkohol i patologia życia rodzinnego;
- 8) seksualność;
- 9) dzieci, przemoc i wychowanie.

4. Zakładane rezultaty

W wyniku udziału w zajęciach osoby nabędą:

- 1) wiedzę czym jest przemoc;
- 2) samoświadomość zachowań przemocowych wobec bliskich;
- 3) umiejętności rozpoznania sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe;
- 4) nabędą umiejętności opracowania „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy;
- 5) konstruktywne sposoby i umiejętności służące rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez użycia agresji;
- 6) nabędą umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie oraz nauczą się korzystania z pomocy innych;
- 7) będą konstruktywnie wyrażać uczucia.

IV. Realizacja programu

1. Czas realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny realizowany będzie w latach 2021 – 2025 w zależności od przyznanej dotacji z budżetu państwa.

2. Sposób realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie będzie realizowany w wersji 3 miesięcznej, obejmującej minimum 60 godzin zajęć.

Planowane są następujące etapy realizacji programu:

Etap I

- spotkania indywidualne dla każdego uczestnika programu, których celem jest diagnoza

Etap II

- spotkania grupowe po 3 godziny każde, odbywające się 2 razy w tygodniu, których celem jest przekazanie treści edukacyjnych.

Podczas sesji indywidualnych – diagnostycznych prowadzący rozpozna sytuację rodzinną i prawną osoby zgłaszającej się do udziału w programie oraz specyfikę stosowanej przez nią formy przemocy. Uczestnik zostanie zapoznany z celami i przebiegiem spotkań.

Zajęcia grupowe podzielone będą na bloki tematyczne, w których będzie poddawana analizie jedna z form zachowań przemocowych oraz przedstawione zostaną alternatywne dla niej formy zachowań bez przemocy.

Informacje pozyskane od uczestników są objęte zasadą poufności.

3. Adresaci programu korekcyjno – edukacyjnego oraz warunki naboru uczestników programu

Adresatami programu są sprawcy przemocy domowej, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

Uczestnikami programu mogą być:

- a) osoby samodzielnie zgłaszające się,

- b) osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
- c) osoby zmotywowane przez członków Grup Roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego bez formalnego obowiązku udziału w programie,
- d) osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje, organizacje.

Uczestniczenia w programie odmawia się:

- a) osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi,
- b) z zaburzeniami psychicznymi,
- c) osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

Odmowa uczestnictwa w programie następuje w czasie diagnozy prowadzonej w trakcie pracy indywidualnej, która jest pierwszym etapem realizacji programu.

4. Warunki uczestnictwa w programie

1. Dla każdego uczestnika programu zostanie sporządzona pisemna diagnoza obejmująca obszary:
  - a) okoliczności skierowania do programu;
  - b) określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc;
  - c) najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań;
  - d) aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa;
  - e) cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.

2. Uczestnik podpisuje kontrakt indywidualny, który zawiera:
  - a) formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylanie się od udziału w programie;
  - b) zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi;
  - c) zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych;
  - d) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego w trakcie uczestnictwa w zajęciach;

- e) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie,
  - f) informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu po jego zakończeniu.
3. Udział w zajęciach potwierdzany będzie listami obecności z podpisami uczestników.
  4. Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji lub prokuratury stosuje się powiadamianie tych organów o:
    - a) przystąpieniu sprawcy przemocy do programu;
    - b) każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie;
    - c) zakończeniu uczestnictwa w programie.
5. **Realizator i trenerzy prowadzący program korekcyjno – edukacyjny**

Realizatorem programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej jest Urząd Miasta Włocławek, w imieniu którego działa Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku, będący faktycznym realizatorem niniejszego programu. Program korekcyjno – edukacyjny odbywa się we współpracy z podmiotami zobowiązanymi do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie na etapie naboru do udziału w programie. Dlatego współpraca winna polegać przede wszystkim na kierowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału oraz na udostępnianiu informacji o rekrutacji.

Zadania związane z realizacją programu obejmują:

- a) nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami i działaniami nakierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów;
- b) obsługę finansową programu;
- c) monitoring programu.

W związku z tym, że oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie mają charakter programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw tych osób, zajęcia prowadzić będą certyfikowani trenerzy w parze kobieta i mężczyzna. Relacja pomiędzy osobami prowadzącymi stanie się w ten sposób modelem komunikacji partnerskiej dla uczestników programu.

Nadzór i kontrolę nad realizacją programu korekcyjno – edukacyjnego sprawuje Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Osoby realizujące program korekcyjno – edukacyjny winny posiadać kwalifikacje zgodne z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego

2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne (Dz.U.2011.poz.259).

6. Miejsce realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie we Włocławku lub partnerów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Partnerzy programu

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są:

- a) Ośrodki Pomocy Społecznej, w tym również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku;
- b) Sąd Rejonowy;
- c) Kuratorzy zawodowi;
- d) Prokuratura Rejonowa;
- e) Komenda Miejska Policji;
- f) Organizacje pozarządowe;
- g) Rodziny uczestników programu.

V. Źródła finansowania programu

Dotacja z budżetu państwa – zgodnie z art. 6 ust.5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

VI. Monitoring i ewaluacja

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorującymi i kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. System monitorowania obejmuje:

- a) postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu;
- b) zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie jego trwania oraz do 3 lat po jego zakończeniu.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i członków rodzin osób stosujących przemoc.

Zgodnie z § 8 Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczących przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne. (Dz.U.2011.poz.259) „przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.”

Zasadność i efektywność programu korekcyjno-edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie będzie określana poprzez bieżące monitorowanie realizacji programu przez cały czas jego trwania. Niezbędne jest także dokonanie ewaluacji programu, która pozwoli na uzyskanie m.in. takich danych jak:

- ilość osób rozpoczynających i kończących zajęcia,
- zmiana zachowań, zatrzymanie przemocy w rodzinie w skutek udziału w programie,
- ocena jakości przeprowadzonych spotkań, m.in. sposobu prowadzenia zajęć, czasu ich trwania, korzyści z uczestnictwa w programie itp.

VII. Zagrożenia w realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie

Ważna w realizacji programu będzie świadomość wystąpienia ryzyka i reagowanie przez trenerów prowadzących program na pojawiające się problemy i zagrożenia dla jego realizacji.

Przyczyni się do tego ścisła i umiejętna współpraca z instytucjami i organizacjami pełniącymi funkcję partnerów programu oraz doświadczenie trenerów, ich kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie. Dlatego w celu uniknięcia niepowodzeń, nabór trenerów realizujących zajęcia będzie prowadzony w sposób otwarty, z uwzględnieniem zasady konkurencyjności.

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2020 r., poz. 218 z późn. zm.) nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej wiele zadań, które winny być realizowane w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społeczeństwa w zakresie przyczyn i skutków zjawiska przemocy. Nowelizacja w/w ustawy wprowadzona ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 125 poz. 842) rozszerzyła zakres obowiązków i uprawnień poszczególnych organów w tym zakresie, jak też krąg podmiotów zobowiązanych do podejmowania działań. Zobowiązała, m.in. jednostki samorządu terytorialnego do opracowania i realizacji w ramach zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Środki na realizację programów zapewnia budżet państwa.

Przedłożony Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie dla miasta Włocławek na lata 2021 – 2025 stanowi przedsięwzięcie służące podjęciu celowych, zamierzonych i jednolitych działań w tym zakresie. Program skierowany jest na zmianę zachowań sprawcy. Zawiera analizę problemu, cele, zakładane rezultaty, czas realizacji, sposób realizacji, nabór i selekcję uczestników, warunki uczestnictwa, realizatorów programu oraz miejsce realizacji, partnerów programu, źródła finansowania. Program jest spójny z kierunkami działań przyjętymi w Wojewódzkim programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko – pomorskiego na lata 2021 – 2026.

PREZYDENT MIASTA

dr Marek Wojtkowski

ZASTĘPCA DYREKTORA
ds. Pomocy Środowiskowej
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
we Włocławku

Stanisława Matejska

DYREKTOR WYDZIAŁU

Elżbieta Dynarska

INSPEKTOR

ZASTĘPCA PREZYDENTA

Dorota Kopańczewska